

Таблиця 1 – Шкала оцінки «важеля пріоритетності» напрямів впровадження інновацій.

Шкала відношень	Шкала найменувань
1	Не існує
1,25	Незначний
1,5	Слабкий
1,75	Середній
2	Високий

Наступним кроком визначаються можливі інновації, їх зв'язок та значущість на основі застосування факторно-цільового аналізу [2]. Запропоновані напрямки впровадження інновацій в бізнес-процесах розгортаються у вигляді «дерева».

Після побудови «дерева» визначається вага всіх інновацій за напрямками та вага інновацій коректується експертами та перераховується за формулою:

$$SW_{i,j} = W_{i,j} \cdot V, \quad (1)$$

де V – важіль, обраний експертами (значення за шкалою табл. 1);

$SW_{i,j}$ – скорегована вага для j -ї цілі впровадження інновацій i -го рівня.

Після цього виникає необхідність кількісної оцінки та ранжування напрямків впровадження інновацій для вибору найбільш значущих.

Для вирішення даної задачі будується матриця взаємодії інновацій та проводиться перевірка того, наскільки впровадження однієї інновації впливає на досяжність іншої. Такий вплив може бути двояким: або інновація позитивно впливає на досягнення іншої, або перешкоджає.

Силу взаємодії інновацій слід оцінювати лінгвістичними виразами та виражати кількісними величинами з інтервалу $\{0;1\}$.

Знаходження інтегральної оцінки (Q_i) взаємодії інновацій за формулою:

$$Q_i = \sum_{j=1}^n SW_{i,j} \cdot X_{i,j}, \quad (2)$$

де $X_{i,j}$ – експертна оцінка, що ставиться у клітинку на перетині стовпчика та рядка інновацій.

За результатами розрахунків інтегральної оцінки ранжують інновації за таким критерієм: чим більше значуща інновація для підприємства та його процесів, тим більша її інтегральна оцінка.

В результаті відбору переважають інновації, які потрібно впроваджувати в основні процеси підприємства. Отже, методичні основи вибору напрямків впровадження інновацій на підприємстві, на відміну від існуючих, базуються на використанні функціонально-цільового аналізу та дозволяють зосередитися на тих напрямках діяльності підприємства, які найбільше потребують інновацій. На цій основі підприємство може формувати в подальшому портфель необхідних інноваційних проектів.

Перелік посилань:

1. Мескон М. *Основи менеджмента* / М. Мескон, М. Альберт, Ф. Хедоури. – М.: Дело, 1997. – 704 с.
2. Райзберг Б. А. *Управление экономикой: учебник* / Б. А. Райзберг, Р. А. Фатхутдинов. – М.: ЗАО «Бизнес-школа», «Интел-синтез», 2000. – 784 с.
3. Нойбауэр Х. *Инновационная деятельность на малых и средних предприятиях* / Х. Нойбауэр // *Проблемы теории и практики управления*. – 2002. – № 3. – С. 62-63.

СУТНІСТЬ РИЗИКІВ ІНВЕСТИЦІЙНИХ ПРОЕКТІВ

І.С. Іщенко, аспірант

ВНЗ Укоопспілки «Полтавський університет економіки і торгівлі»

З огляду на мінливість ринкового середовища, в якому функціонують торговельні підприємства, їх інвестиційна діяльність характеризується високим рівнем невизначеності, а отже і ризиків, ігнорування яких в процесі планування діяльності підприємства може призвести до збитків у майбутньому. Не дивлячись на наявність значної кількості праць, присвячених дослідженню ризиків, слід зазначити, що основна увага науковців зосереджена саме на інвестиційних ризиках, в той час як інші види ризиків, які характеризують інвестиційну діяльність залишаються без уваги. Окрім того, не достатньо розкритими залишаються питання виявлення особливостей ризиків інвестиційних проектів саме для торговельних підприємств.

Дослідження сутності поняття ризику інвестиційних проектів потребує попереднього визначення категорії «ризик».

В. В. Вітлінський визначає ризик «як економічну категорія в діяльності суб'єктів господарювання, що пов'язана з подоланням невизначеності та конфліктності в ситуації неминучого вибору. Вона відображає міру відхилення від цілей, бажаного результату, міру невдачі з урахуванням впливу керованих і некерованих чинників, прямих та зворотних зв'язків стосовно об'єкта керування» [1].

Ймовірнісний характер ризику та його економічні наслідки для суб'єкта господарювання підкреслюють А.О. Єпіфанов, Т.А. Васильєва, І.С. Тищенко, розглядаючи в своїй наукових працях ризик як ймовірність настання подій, що призводять до негативних наслідків [5, с. 16] або ж як економічну категорію, що виражає ймовірність збитків внаслідок настання несприятливого подій після прийняття рішень в умовах невизначеності середовища [3].

Наголошуючи на необхідності досліджувати поняття з урахуванням сфери його застосування М.І. Рімер під ризиком інвестиційної діяльності розуміє можливість виникнення таких умов, які призведуть до негативних наслідків для всіх або окремих учасників проекту [2, с. 294].

На думку О.О. Удалих, ризики інвестиційного проекту являють собою невизначеність, пов'язану з вартістю інвестицій наприкінці періоду [4].

З огляду на те, що інвестиційний проект, як і будь-який проект, проходить в своїй реалізації ряд етапів, кожен з яких може характеризуватися специфічними ризиками, а їх вплив тісно пов'язаних з запланованими результатами, пропонуємо розглядати ризик інвестиційного проекту як ймовірність впливу негативних чинників зовнішнього та внутрішнього середовища на інвестиційну діяльність на різних стадіях інвестиційного проектування, які можуть призвести до відхилення результуючих показників ефективності проекту від запланованих значень.

Перелік посилань:

1. *Економічний ризик: ігрові моделі [Текст] : навч. посіб. / В. В. Вітлінський, П. І. Верчено, А. С. Сігал, Я. С. Наконечний ; [за ред. д-ра екон. наук, проф. В. В. Вітлінського]. – К. : КНЕУ, 2002. – 446 с.*
2. *Рімер М. И. Экономическая оценка инвестиций / М. И. Рімер, А. Д. Касатов, Н. Н. Матиенко ; [под общ. ред. М. И. Рімера]. – [2-е изд.]. – СПб. : Питер, 2008. – 480 с.*
3. *Тищенко І. С. Визначення економічної сутності поняття «ризик» за допомогою контент аналізу [Електронний ресурс] / І. С. Тищенко. – Режим доступу : <http://www.repository.hneu.edu.ua/jspui/bitstre.pdf>.*
4. *Удалих О. О. Сутність і види інвестиційних ризиків [Електронний ресурс] / О. О. Удалих. – Режим доступу : <http://readbookz.com/pbooks/book-28/ua/ chapter-1333/>*
5. *Управління ризиками банків [Текст] : монографія у 2 томах. Т. 1: Управління ризиками базових банківських операцій / [А. О. Єпіфанов, Т. А. Васильєва, С. М. Козьменко та ін.] ; [за ред. д-ра екон. наук, проф. А. О. Єпіфанова і д-ра екон. наук, проф. Т. А. Васильєвої]. – Суми : ДВНЗ «УАБС НБУ», 2012. – 283 с.*

ІНВЕСТИЦІЙНА АКТИВНІСТЬ ПРОМИСЛОВОСТІ УКРАЇНИ: РЕГІОНАЛЬНИЙ ВИМІР

С.О. Іщук, д.е.н., професор

ДУ «Інститут регіональних досліджень імені М.І. Долишнього НАН України», м. Львів

Упродовж 2011-2015 років в Україні відбувалося зменшення темпів приросту як капітальних інвестицій промислових підприємств, так і надходження прямих іноземних інвестицій у промисловість. Після різкого зниження у 2014 році показника темпу приросту капітальних інвестицій на 0,181 пункту (до -11,6 %), у 2015-му відбулось його повернення до позитивного значення 1,6 % (рис. 1). Надходження прямих іноземних інвестицій у промисловість України у 2015 році і надалі скорочувалися. Попри те, частка промисловості в загальному обсязі надходжень прямих іноземних інвестицій упродовж аналізованого періоду залишалася відносно стабільною і у 2015 році становила понад 30,0 %. Також на промисловість у цьому році припала майже третина (32,1 %) усіх освоєних капітальних інвестицій в Україні.

Результати інтегральної оцінки, проведеної нами в розрізі регіонів [3], дають підстави стверджувати, що у 2015 році почалося поживлення інвестиційної активності в Україні, основними ознаками якого були:

- нарощення (на понад 10,0 відсоткових пунктів, порівняно з 2011 роком) темпів приросту капітальних інвестицій промислових підприємств у 11-ти областях, з яких найбільше у Волинській (на 177,4 в.п.) і Рівненській (46,0 в.п.);
- відновлення (до додатних значень, але < 6 %) темпів приросту капітальних інвестицій промислових підприємств у Вінницькій, Одеській, Сумській і Херсонській областях;
- нарощення темпів приросту прямих іноземних інвестицій у промисловість Луганської (до 7,3 % проти -44,1 % у 2014 році) і Херсонської (до 14,7 % проти -21,1 % відповідно) областей;